

В.І. Наулко

38-й МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС ІЗ ВИВЧЕННЯ АЗІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ АФРИКИ (ICANAS)

УСТОЛИЦІ Туреччини Анкарі з 10 по 17 вересня 2007 р. відбувся XXXVIII Міжнародний конгрес із вивчення країн Азії та Північної Африки (ICANAS). Ці конгреси мають 134-літню історію та об'єднують науковців із різних країн світу, які досліджують зазначені регіони стосовно багатьох галузей знань, таких як філологія, історія, література, філософія, антропологія, економіка, екологія, міжнародні взаємини тощо.

Перший такий конгрес відбувся 1873 р. у Парижі. До 29 конгресу, який також проходив у Парижі 1973 р. ці форуми називалися Міжнародними конгресами сходознавців. З 1986 р. (Гамбург) конгрес одержав сучасну назву; передостанній з таких конгресів відбувся 2004 р. у Москві.

Конгрес в Анкарі був організований Вищим товариством з турецької культури, мови та історії ім. К. Атаюрка. Оргкомітет очолив відомий турецький літературознавець проф. д-р Садик Турал. Конгрес відбувся під девізом, свого часу висунутим засновником Турецької республіки Атаюрком: “Мир в країні – мир в усьому світі”, який засвідчує, що культурні взаємини, економічна і соціальна співпраця між країнами можуть мати місце лише у мирному середовищі. До складу міжнародного оргкомітету була обрана і представниця України – директор Інституту сходознавства ім. А. Кримського Леся Матвєєва.

У конгресі в Анкарі брали участь 1800 науковців, які представляли 62 незалежні країни і 9 автономних республік. На 104 засіданнях секцій та “круглих столів” було виголошено 2500 доповідей.

Конгрес відкрив його президент професор С. Турал. Найстаріший учасник конгресу, 95-річний Ху Цін Хуа, підкреслив, що Конфуцій також казав, що мир найважливіший за все. Представник Японії Джикідо Такасака, який брав участь у всіх останніх конгресах сходознавців, відзначив зростання ролі цих форумів не лише у науковій, а й практичній сфері. Міністр культури Туреччини Е. Гюнай говорив про специфічність турецької культури і необхідність посилення її взаємодії з іншими культурами. Державний міністр Туреччини

М. Айдін відзначив внесок учених у політичну діяльність своїх країн. У змістовному виступі прем'єр-міністра Туреччини Р.Т. Ердогана, зокрема, зазначалося, що Туреччина випрацювала свій курс на основі мирної політики. “Ми виступаємо проти агресії. Ми – за цивілізований діалог між народами”, – зазначив прем'єр.

Конгрес проходив у двох наукових центрах: Міжнародному конференс-центрі готелю “Бількент” і в Університеті економіки та технологій Анкари. Показові назви аудиторій цього університету – “Катін Челебі”, “Алішер Навої”, “Ібн-і-Сіна”, “Сейхан” тощо.

На 38-му конгресі ICANAS працювало 13 секцій: лінгвістики і мовної освіти; історії та історії цивілізацій; релігії; філософії; матеріальної культури; сходознавчих студій; проблем збереження навколишнього середовища і урбанізації; змін у культурі; економіки; міжнародних зв'язків; літературознавства; музеїв, архівів і бібліотек; музичної культури та освіти.

Зрозуміло, що немає можливості навіть перерахувати всі доповіді. Зазначимо лише, що вони були присвячені багатьом актуальним питанням, наприклад кіпрській проблемі чи питанням походження і сучасного стану азійських та африканських народів. Зауважимо також, що тези всіх доповідей опубліковані у величезному збірнику трьома робочими мовами конгресу: турецькою, англійською та російською (38 ICANAS 10–15/09/2007. Ancağa. Türkiye. Abstracts – 1280 с.). Найближчим часом передбачається видання всіх доповідей і матеріалів конгресу.

На секції лінгвістики і мовної освіти найбільший інтерес викликали доповіді, що стосувалися функціонування азійських і північноафриканських мовних сімей, алтайської філології, зв'язків між мовами, трансформації мов, культури і самосвідомості, порівняльної лінгвістики, проблем мовної комп'ютеризації.

На секції історії та історії цивілізацій найбільш актуальними були теми з проблемної сфери історії, географії та культури афро-азійських країн, історії мистецтва і археологічних студій, питань створення історичних та культурологічних атласів.

На секції релігії значна увага приділялася проблемам майбутнього релігії в умовах глобалізації, ролі конфесій у попередженні насильства і тероризму, статусу релігії у різних країнах, толерантності і суфізму в ісламі.

На секції філософії йшлося про зв'язки між східними і західними філософськими вченнями, етичні питання, внесок тюрків у дослідження законів розвитку природи і людського суспільства, зв'язки між філософією та релігією, вплив ісламської філософії на Захід, тюркський гуманізм.

На секції сходознавчих студій розглядалися питання ролі і місця "імпортною" філософії в орієнтальних дослідженнях, внеску сходознавчих праць у світову науку, міжнародної координації орієнтальних досліджень.

На секції "Культурні зміни" говорилося про концепції змін та розвитку культур, дослідження культурної самосвідомості африканських і азійських народів, а на секції з міжнародних зв'язків – про проблеми тероризму і глобалізації, права людини, місце країн Азії та Північної Африки в сучасній міжнародній політиці.

У конгресі брала участь значна група українських науковців. Їхні доповіді були присвячені давнім пам'яткам тюркської архітектури (С Біляєва, Т. Бекіров, А. Ібрагімова, Л. Виноградська), ритуальній обрядовості як джерелу дослідження ідеології номадів (О. Бубенок), іраністичній спадщині А. Кримського (Т. Маленька), українському орієнталісту В. Дубровському (Ю. Кочубей), питанням тюркської

лінгвістики (І. Дрига), взаєминам Кримського ханства з черкесами у середньовічний період (О. Мавріна), тюркськомовному населенню України за першоджерелами Всесоюзного перепису 1926 р. та інших переписів (В. Наулко); цікаву доповідь про дослідження відтворення ритму при перекладі літературних творів іншими мовами прочитала керівник інформаційно-обчислювального центру Київського національного університету імені Т. Шевченка Л. Мурзіна.

Зазначимо, що приємним підтвердженням високого рівня Київського славистичного університету стало обрання його співробітника, автора цих рядків, "башканом" (головою) секції історії та історії цивілізацій конгресу.

Для учасників конгресу була організована низка екскурсій у багаті на історичні пам'ятки регіони Туреччини, зокрема у Гордіон, столицю давньої Фригії, де знаходиться поховання легендарного царя Мідаса. Запам'яталися відвідини Музею анатолійських цивілізацій в Анкарі, який ще називають Хетським музеєм, де зосереджено найбільш повне зібрання давніх пам'яток мистецтва – хетських, фригійських та урартських. Назавжди залишилась у пам'яті і зустріч з давніми та новими колегами, прийом у посольстві України, щира гостинність господарів та вражаюча, барвіста своєрідність країни, розташованої на перехресті Заходу і Сходу.

Можливими кандидатами на проведення наступного 39 конгресу сходознавців запропоновано Нідерланди або Японію.